

Jan Muś

Chorwacja zacieśnia współpracę z Francją

Nowy Plan Działania (Action Plan), przyjęty 5 marca 2023 r. w oparciu o zawarte dwa lata wcześniej przez premiera Andreja Plenkovicia oraz prezydenta Emmanuela Macrona Partnerstwo Strategiczne, zawiera szereg zapisów pozwalających na bliższą współpracę przede wszystkim w dziedzinie bezpieczeństwa i gospodarki oraz konsultacje w obszarze polityki europejskiej i zagranicznej. Dla Chorwacji oznacza wzmocnienie wektora zachodnioeuropejskiego w polityce zagranicznej Chorwacji oraz dalszą integrację ze strukturami zachodnioeuropejskimi (Europejski Obszar Gospodarczy i OECD). Ze strategicznego punktu widzenia bliska współpraca z Francją może stanowić też pewną formę równowagi dla chorwackich relacji z Włochami i Niemcami.

5 czerwca 2023 r. minister ds. Europy i spraw zagranicznych Republiki Chorwacji Gordan Grlić Radman gościł w Paryżu u swojej francuskiej odpowiedniczki Catherine Colonna. Rozmowy dotyczyły reformy wewnętrznej Unii Europejskiej, sytuacji w Europie Południowo-Wschodniej oraz wojny w Ukrainie. Druga część spotkania odnosiła się do implementacji porozumienia sprzedaży francuskich samolotów Dassault Rafale oraz współpracy sektorów obronnych Chorwacji i Francji (zob. [„Komentarze IEŚ”, nr 479](#)). Z perspektywy francuskiej Chorwacja jest partnerem na wielu kierunkach polityki zagranicznej – polityki rozszerzenia, reformy UE, polityki wobec Rosji i Ukrainy czy funkcjonowania strefy euro – a także odbiorcą francuskiego sprzętu wojskowego. Chorwacja ze swej strony liczy na lepszą widoczność i umocnienie swojej pozycji międzynarodowej w regionie Europy Południowo-Wschodniej i Środkowej, a także na dalszą integrację ze strukturami zachodnioeuropejskimi (EOG, OECD).

Plan Działania. Ministrowie podpisali Plan Działania Chorwacji i Francji na lata 2023-2025, który określa szczegóły partnerstwa strategicznego między dwoma państwami, które 25 listopada 2021 r. zostało zawarte w Zagrzebiu przez prezydenta Francji Emmanuela Macrona i premiera Chorwacji Andreja Plenkovicia. Minister Colonna podpisała również francuski dokument ratyfikacyjny o przystąpieniu Republiki Chorwacji do Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Chorwacko-Francuski Plan Działania obejmuje liczne obszary współpracy: wzmocnienie partnerstwa politycznego na poziomie bilateralnym i europejskim; wspólne działanie na rzecz stabilności i dobrobytu Europy Południowo-Wschodniej; zacieśnianie współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa; rozwijanie współpracy w dziedzinie obronności; zacieśnianie współpracy w dziedzinie gospodarki; zacieśnianie współpracy w zakresie edukacji, kultury, nauki i wymiany uniwersyteckiej; oraz współpracę administracyjną.

Szczególne znaczenie ma dość szczegółowo ujęta kwestia współpracy w obszarze gospodarki. Obejmuje ona m.in.: promowanie dwustronnych stosunków gospodarczych i wzmacnianie współpracy w kwestiach handlowych, w tym współpracy izb gospodarczych oraz związków pracodawców; rozwijanie współpracy w dziedzinie energii, zwłaszcza w sektorach energii jądrowej i energii odnawialnej; działania na rzecz autonomii energetycznej UE poprzez rozwój alternatywnych źródeł dostaw rosyjskiego gazu i współpracę między państwami członkowskimi, a także stabilizację cen energii i efektywność energetyczną; wsparcie na rzecz reformy Światowej Organizacji Handlu (WTO), ustanowienie europejskich instrumentów przywracających sprawiedliwy światowy handel, program zrównoważonego handlu dla Unii Europejskiej; współpracę w ramach strefy euro i wsparcie przystąpienia Chorwacji do OECD.

Wnioski. Francja należy do ważnych partnerów gospodarczych Chorwacji, choć nie odzwierciedla tego bilans handlowy. Chorwacki eksport do Francji był ponad 5-krotnie mniejszy niż do Słowenii czy na Węgry. Podobne wartości dotyczą importu z Francji, przy czym Chorwacja odnotowała w 2022 r. ponad 300 mln euro deficytu w handlu, a import z Francji rósł szybciej niż eksport na ten rynek. Niewątpliwie czynnikiem spajającym jest

przemysł zbrojeniowy, a także umowa na zakup samolotów Dassault Rafale. Ponadto Francuzi rozpoczęli inwestycje w przemysł energetyczny (OZE) w Chorwacji. Należy się spodziewać większej aktywności przedstawicieli francuskiego sektora energetycznego przy rozbudowie elektrowni jądrowej w Krško w Słowenii, której współwłaścicielem jest Chorwacja.

Istotnym mankamentem podpisanego dokumentu może być jego realizacja w praktyce. Częste konsultacje na poziomie międzyrządowym i ministerialnym stanowią wartość dodaną relacji międzypaństwowych. Z pewnością jednak ciężko będzie utrzymać odpowiednią dynamikę dialogu i konsultacji, tak na poziomie politycznym, jak i eksperckim. Przy tym stroną dominującą w tej współpracy będzie zapewne strona francuska, która poza czynnikami obiektywnymi, takimi jak siła gospodarcza czy liczba ludności, posiada dużo mocniejsze zaplecze eksperckie oraz know-how polityki europejskiej. Z drugiej strony, Chorwacja będzie w stanie skoncentrować się na swoich priorytetach w polityce zagranicznej, czyli polityce wobec Bałkanów Zachodnich oraz przystąpieniu do OECD. Zdecydowanie większa część pozostałych obszarów współpracy będzie kreowana przez władze Republiki Francuskiej.

Spornym elementem pozostaje kwestia sposobu głosowania w ramach Unii Europejskiej i Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa. Podczas gdy Francja, wraz z innymi „starymi” państwami członkowskimi UE, stara się zliberalizować wymóg jednomyślności, Chorwacja planuje wykorzystać ten właśnie instrument w celu wywarcia wpływu na Serbię, z którą dzieli ją kwestia rozliczeń wojny domowej z lat 90. ubiegłego wieku, a także status mniejszości chorwackiej w Serbii. Ten sam instrument może zostać wykorzystany do wywarcia wpływu na Unię Europejską w odniesieniu do Bośni i Hercegowiny, gdzie istnieje wpływowa politycznie mniejszość chorwacka. Wątpliwe jest, aby francuskim władzom udało się przekonać rząd chorwacki do zmiany stanowiska w tej sprawie.

Zacieśnianie współpracy chorwacko-francuskiej może mieć pozytywny wpływ na notowania rządu Andreja Plenkovicia tak na forum międzynarodowym, jak i na krajowej scenie politycznej. Chorwacki premier buduje swój wizerunek jako polityka proeuropejskiego. W Chorwacji trwa też debata na temat przyszłości Plenkovicia po upływie mandatu obecnego rządu (lipiec 2024 r.) oraz perspektywy objęcia przez niego jednego z czołowych urzędów UE. Poparcie Francji dla takich planów może być kluczowe.